

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Зазвичай у науковій літературі безпеку суб'єкта господарювання розглядають як складову загальної безпеки держави. Водночас економічну безпеку відносять до системи загальної безпеки підприємства. Економічна безпека у свою чергу поділяється на фінансову, безпеку у сфері виробництва, реалізації продукції, використання основних засобів та технологій і таке інше.

Кожна окрема система має комплекс властивостей, які регулюють її функціонування таким чином, щоб в умовах впливу внутрішніх і зовнішніх змін були збережені її сталість, безпека та стабільність. За відсутності хоча б однієї із вказаних ознак, система втрачає свої системоутворюючі властивості, її цілісність і структура порушуються.

Система економічної безпеки кожного підприємства є індивідуальною, її повнота і дієвість залежать від чинної в державі законодавчої бази, від організаційно-правової форми, від обсягу матеріально-технічних і фінансових ресурсів, виділених керівниками підприємств, від розуміння кожним з працівників важливості гарантування безпеки бізнесу, а також від досвіду роботи керівників служб безпеки підприємств.

У теорії та практиці існує багато підходів щодо розуміння суті управління, зокрема:

- загальний – що розглядає його як науку і мистецтво, організацію діяльності відповідно до вимог її об'єктивних законів;
- суб'єктно-об'єктний – цілеспрямований вплив суб'єкта управління на його об'єкт, який здійснюється для досягнення певної мети;
- функціональний – визначає управління як набір певних функцій (планування, організацію, мотивацію, контроль);
- процесуальний – згідно якого управління – процес діяльності, прийняття і реалізації управлінських рішень [3].

З точки зору загального підходу, під управлінням безпекою розуміють організовані дії, які забезпечують узгодженість функціонування усіх служб, підрозділів і співробітників з метою усунення різноманітних загроз діяльності фірми [2].

З точки зору суб'єктно-об'єктного підходу управління фінансово-економічною безпекою підприємства слід розглядати як цілеспрямований вплив відповідного суб'єкта (чи суб'єктів) на визначені об'єкти, що здійснюється для досягнення певної мети та цілей управління або стану об'єкта управлінського впливу.

З методологічного погляду, управління фінансово-економічною безпекою підприємства – система принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з забезпеченням захисту його пріоритетних фінансово-економічних інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз [1].

З точки зору функціонально-процесійного підходу, управління фінансово-економічною безпекою підприємства – це безперервний процес виконання управлінських функцій, насамперед, організації, планування, аналізу, мотивації та контролю.

Система фінансово-економічної безпеки є сукупністю елементів, функціонування яких забезпечує ефективну діяльність у сфері захисту активів підприємства, здійснення бізнес-процесів і захисту результатів фінансово-господарської діяльності. Ці заходи спрямовані на досягнення мети, тобто планованого результату забезпечення фінансово-економічної безпеки. Управлінські відносини, які виникають у здійсненні таких процесів, – це взаємозв'язки та взаємозалежності елементів даної системи. Зв'язок цих компонентів механізму управління очевидний. Система фінансово-економічної безпеки відображує структуру управління фінансово-економічної безпеки, а управлінські відносини встановлюють порядок взаємозв'язків між окремими ланками цієї структури. Таким чином, система фінансово-економічної безпеки і управлінські відносини як компоненти механізму управління фінансово-економічної безпеки є взаємодоповнювальними.

Практики дотримуються різних підходів до побудови системи фінансово-економічної безпеки, як то: виокремлення незалежного спеціального органу, що розділяє повноваження зі службами внутрішнього аудиту, ризик-менеджменту, юридичною службою, структурою управління персоналом тощо або діє як структура, що об'єднує в єдиний ланцюжок зазначені відділи. Це визначається рядом особливостей – таких, як організаційно-правова форма та розмір підприємства, інтереси та зацікавленість власників, стратегічні плани, присутність підприємства на міжнародних ринках, вразливість до факторів зовнішнього середовища.

За підходом до формування системи фінансово-економічної безпеки підприємства можна розподілити на такі групи:

- організації, в структурі управління яких виділено спеціальні підрозділи (департамент, управління, служба, відділ), яким делеговані функції забезпечення фінансово-економічної безпеки;
- організації, в штатній структурі яких є співробітник (професіонал, аналітик, фахівець з фінансово-економічної безпеки), який виконує актуальні для організації функції з фінансово-економічної безпеки; загальне керівництво

здійснює директор організації;

- організації, в яких функції забезпечення фінансово-економічної безпеки закріплені між департаментами та функціональними підрозділами;

- відповідальність за їх виконання покладено на керівників відповідних служб;

- організації, які не ставлять перед собою спеціальні завдання із забезпечення фінансово-економічної безпеки, а її стан забезпечується рівнем виконання завдань та обов'язків керівників і співробітників [4].

Фінансово-економічна безпека виступає як основний елемент і чинник формування економічної безпеки підприємства. Забезпеченню фінансової безпеки повинна приділятися особлива увага на кожному підприємстві.

Список літератури:

1. Андрушак Є.М. Регулювання процесів банкрутства підприємств у перехідній економіці України: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03. Львів, 2003. 20 с.

2. Буренков О.В. Економічна безпека підприємства: поняття, сутність та еволюція в сучасних умовах. *Вісник КНУТД*. 2007. № 3 (35). С. 76–80.

3. Мойсєєнко І.П., Марченко О.М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. пос. Львів, 2011. 380 с.

4. Отенко І. П., Москаленко Н. О. Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 224 с.